

FORMAREA COMPETENȚEI INTERPERSONALE, CIVICE ȘI MORALE ÎN CADRUL OREI OPȚIONALE **O istorie citită, O istorie povestită**
(CU IMPLICAREA ACTORILOR EDUCATIVI, COMUNITARÎ)

Profesoară, directoare,
Grad didactic și managerial I,
Gimnaziul "Nicolae H. Costin",
mun. Chișinău, R. Moldova

Silvia Guzun

Benefeciara a proiectului "Holocaust- Education", în perioada 15-22 august, 2016, am participat la cursurile de predare a Holocaustului în școli, organizate de către Institutul Yad Vashem din Ierusalim, Israel). Era de datoria mea sa implementăm acest important curs de studiere a Holocaustului și in instituția noastră.

Descriu în continuare demersul unei lecții-conferințe video cu privire la predarea acestui subiect.

Lucru preventiv: Alcătuirea unui glosar de termeni specifici subiectului; Vizitarea Centrului Cultural Evreiesc din Chișinău "KEDEM", a cimitirului evreiesc din or. Chișinău, vizionarea unor filme ale supraviețuitorilor, comentarea acestora, consultarea unor lucrări de referință-mărturii ale supraviețuitorilor, completarea bibliografiei pentru lectură, lecturarea cărții "Jurnalul Anei Franc", "Austerlitz", delegarea elevilor de a participa la concursul de scriere a eseurilor *Cinste. Memorie. Depășire*, organizat de către Centrul Cultural Evreiesc din Chișinău "KEDEM", și de către DGETS a Consiliului municipal Chișinău.

Invitați:

Mihai Gordin, președintele *Asociației Victimilor Holocaustului* din or. Chișinău.

Alaia Alina, profesoară de l. engleză, traducătoare, colaboratoare a Fondului "Э в е н - Э з е р",

Isaac Herscovici, supraviețuitor al Holocaustului, or. Haifa, Israel - conexiune pe skype .

Larisa Carp (fostă profesoară de artă a vorbirii în școala noastră), or. Haifa, Israel - conexiune pe skype .

Elevi interesați de subiect, părinți, cadre didactice, foști elevi.

Data: 27 ianuarie

Ora: 12.30

Clasa: VII-a "A"

Tipul lecției: Conferință video, prin skype

Unitatea de învățare: Surse istorice ale Holocaustului

Subiectul: 27 ianuarie - Ziua de Comemorare a Victimilor Holocaustului

Timp alocat : 60 minute

COMPETENTE

Dobândirea cunoștințelor referitoare la Holocaust, și forme de depășire a acestui genocid;

Dezvoltarea capacității de identificare a cauzelor și consecințelor acestui fenomen din diferite surse;

Dezvoltarea capacității de reflecție asupra experiențelor trăite de oameni în timpul Holocaustului.

Strategii didactice: conversația, demonstrația la hartă, Prezentări Power-Point, dialogul, descoperirea, problematizarea, demonstrația argumentată, expunerea, comunicarea prin skype.

Resurse educationale: Harta fizică a lumii, imprimare video cu imnul R. Moldova, imnul Israelului, drapelele de Stat ale R. Moldova și a Israelului, postere care reflectă subiectul, desene și colaje realizate de elevi care reprezintă fenomenul, imagini-vederi, cărți, discuri cu mărturii ale supraviețuitorilor,

laptop, video.

Analiza critică a surselor istorice.

Exprimarea acordului/dezacordului în raport cu un context social.

VALORI SI ATITUDINI

Recunoașterea asemănarilor și diferențelor dintre sine și celălalt, dintre persoane, dintre grupuri;

Educarea elevilor în spiritul valorilor general-umane: toleranței, democrației, acceptării, multiculturalității;

Dezvoltarea atitudinii adecvate față de experiențele negative trăite de către oameni în timpul Holocaustului din acea perioadă istorică.

OBIECTIVUL GENERAL: Formarea elevilor în calitate de cetățeni activi, prin prisma participării responsabile și competente în viața comunității și implicarea lor nemijlocită în promovarea și aplicarea principiilor și valorilor fundamentale ale democrației.

OBIECTIVE OPERATIONALE:

La sfârșitul lecției elevii vor fi capabili să:

Obiective cognitive/ psihomotore/ afective :

O₁- Să comenteze noțiunea de Holocaust în diverse contexte;

O₂- Să distingă simbolurile de stat: ale Israelului și ale R. Moldova;

O₃ -Să identifice din contexte și să localizeze pe hartă localitățile unde au fost construite lagăre de concentrare, ghetouri;

O₅ -Să formuleze întrebări către invitați cu referință la Holocaust;

O₆ - Să aprecieze importanța schimbărilor asupra demersului, evoluției societății;

O₇ Să manifeste atitudine față de evenimente/personalități ale timpului ;

Desfășurarea lecției:

1. **Anunțarea subiectului:** 27 ianuarie-Ziua de Comemorare a Victimilor Holocaustului. O lecție care trebuie învățată.
2. **Ținerea unui minut de reculegere în memoria Victimilor Holocaustului.**
3. **Prezentarea invitațiilor.**
4. **Audierea și onorarea imnului R. Moldova și al Israelului.**
5. **Scurt istoric despre eveniment.**

Astăzi este ziua Comemorării Victimilor Holocaustului. De ce 27 ianuarie?- Pe 27 ianuarie 1945, soldații Armatei a 60-a a Primului Front Ucrainean au deschis porțile Lagărului de Concentrare de la Auschwitz. Priveliștea care i-a întâmpinat pe Aliați a fost terifiantă – oameni bolnavi, oameni morți aruncați peste mormane de zăpadă, dezordine și mizerie. Timp de cinci ani, din mai 1940 până în ianuarie 1945, acest lagăr a fost un infern izolat de ochii lumii, unde naziștii comiteau crime oribile, și cu sânge rece. Statisticile spun că aproximativ un milion și jumătate de oameni au pierit în lagărul de la Auschwitz, dintre care 90% erau evrei. Auschwitz, este astăzi sinonim cu Holocaustul.

Comemorarea a fost decisă prin Rezoluția Adunării Generale a ONU numărul 60/7, din 1 noiembrie 2005, adoptată la a 42-a ședință plenară, iar la 27 ianuarie 2005, în cadrul unei ședințe speciale, Adunarea Generală a Națiunilor Unite a marcat a 60-a aniversare a eliberării lagărelor de concentrare naziste și sfârșitul Holocaustului, care a avut ca rezultat uciderea a 6 milioane de evrei europeni și a milioane de persoane de alte naționalități.

Ziua internațională de comemorare a Victimilor Holocaustului a fost adoptată și de Parlamentul R. Moldova și este marcată anual pe data de 27 ianuarie. Ziua de Comemorare a Victimilor Holocaustului reprezintă un eveniment important pentru multe țări din Europa. Moldova este o parte din Holocaust, deoarece pe teritoriul țării au fost construite lagăre de concentrare, ghetouri, în care au avut loc uciderea evreilor.

Pentru a Comemora Victimile Holocaustului, la 26 ianuarie, curent, Centrul Cultural Evreiesc "KHEDEM" din Chișinău au organizat o seară de comemorare a Victimilor Holocaustului. În luările de cuvânt, ambasadorii din România, Polonia, Germania, SUA, dar și reprezentanți ai Guvernului R. Moldova, prezenți la eveniment, au relatat despre faptul că comemorând Holocaustul, cinstim memoria celor uciși. Totodată, comemorarea Holocaustului este și lupta împotriva urii, discriminării, de orice fel.

6. Prezentari, Power-Point ale elevilor și comentarea informațiilor:

- Lagăre de concentrare: Dachau, Mauthausen, lagărul pentru țigani din Auschwitz, Ravensbruck Zacksenxauzen, Sobibor, Treblinka.
- Ghetouri, care au existat în acea vreme în țările Europene: Lodz, Getoul din Varșava, din Vilnius, Chișinău, satul Târgul-Vertiujeni;
- Marșurile morții.

7. Prezentarea posterelor, desenelor și comentarea lor (Anterior, elevii au lucrat în grup, în perechi și individual, pentru a realiza postere tematice, desene, prezentări Power –Point) .

Interviul prin skype cu Isaac Herscovici, din or. Hava, Israrel, 85 ani (născut la Iași, România), despre *copilăria înainte .8 :de Holocaust, în timpul Holocaustului și viața din perioada postbelică*

Eram un copil de 10-12 ani când a început acest genocid. De la început credeam ca e o joacă – nu aveam voie să ieșim din casă mai devreme de ora 10.00, dar ne furișam prin grădini și străduțe să vedem ce se întâmplă prin oraș. Peste ceva timp, ne-au închis în școală (spre bucuria noastră). Când au venit nemții, au trimis jandarmii să întocmească listele locuitorilor. Au început să adune tineretul pentru a-i duce în Germania la muncă. Eu eram mezinul și nu intram în acea categorie, dar fratele meu mai mare – da. Când veneau nemții cu jandarmii să-l caute, mama îl ascundea într-un scrin pe care ședea culcată buna, și

fiind bolnavă. Așa l-am salvat. Dar mai groaznice erau istoriile despre "Trenul mortii". Stiu de la socrul meu, care a fost dus cu un astfel de tren. În astfel de trenuri, cu vagoane pentru vite, îmbarcau evrei de toate vârstele. Stăteau în picioare, înghesuiți, nu li se dădea nici apă, nici mancare. Trenul era plimbat pe linia Iași-Târgul Frumos. Era vară, o caldura insuportabilă. Oamenii mureau ca muștele. Din când în când, se faceau opriri pentru a arunca cadavrele din vagoane. Socrul meu, a fost un barbat puternic, deprins cu caldura (lucra brutar), așa că a rezistat. El a ramas viu doar pentru că era comunist, a stat la închisoare. Nu departe de cartierul nostru, era un mic râuleț- Bahlui. Intr-o zi, am auzit împușcături, fiind copii și neștiind de risc, ne-am dus să vedem ce se întâmpla acolo. Din tufișurile în care ne ascundeam, am văzut o mulțime de evrei din orașul nostru, care stăteau pe malul Bahluiului și la ordinul ofițerului neamț, jandarmii și soldații au început să tragă din arme. Toți, au cazut cosiți la pământ. Inca mult timp, apa Bahluiului era roșie de sângele victimilor. Acum, când am ajuns la această vârstă, imi vine greu să-mi stăpănesc lacrimile și durerea pe care o am în suflet. Așa vrea ca acele vremuri să nu se mai repete, iar cei de azi să nu uite niciodată acele orori.

9. Interviu prin skype cu doamna Larisa Carp (fostă profesoară de arte în instituția noastră). Tatal bătrânei de care îngrijesc eu, a fost în "trenul mortii". Ea povestește că pe ei, îi încarcau în vagoane pentru vite și îi purtau prin toată România. Le dădeau să mănânce scrumbie, și să bea apa. Cine murea, era aruncat din tren. Fratele bătrânului avea 14 ani când a fost deportat de către nemți în Transnistria. Din fericire, a ramas viu. În august, 2016 a decedat la vârsta de 90 ani.

În Israel, începând cu clasa a V-a, fiecare elev, mai ales cei veniți din Europa de Vest și Est, face o carte, cu documente, fotografii despre istoria familiei, în care descriu prin ce au trecut bunicii, strabunicii lor. Școala organizează excursii la Aușvitz și în alte lagăre unde au fost exterminați evreii. E ceva foarte impresionant!

Evreii din Dorohoi, stabiliți în Israel, au editat 4 cărți (format enciclopedie) despre viața evreilor din Dorohoi de la primele pomeniri în acte istorice, (inclusiv perioada Holocaustului), până în zilele noastre.

Am multe "istorioare" și din Moldova, spune dna Larisa Carp. La Soroca, locuia o comunitate foarte mare de evrei. Bunelul, care de baștină era din Soroca, era prieten cu foarte mulți evrei. El cunoștea limba idiș. Când venea în sat vre-un negustor evreu (cărugașii- terfari, cei care strângeau haine vechi de la populație, de fapt le schimbau pe var, vopsele, baloane, haine...), trăgea la bunelul meu. El a ascuns o familie de evrei în timpul celui de-al doilea război mondial.

Și în satul meu, de baștină, Bădiceni, raionul Soroca, au locuit câteva familii de evrei. După câte țin minte, ei au fost împușcați.

10. Comunicarea dnei Zaporojan Elena, profesoară de istorie și ed. civică, despre comunitatea de evrei din satul Târgul-Vertiujeni, (localitatea de baștină a profesoarei)

Potrivit unei legend, satul Târgul- Vertiujeni a fost întemeiat de către evreii, care s-au așezat cu traiul pe un deal. Ei au desțelenit pământul și au construit case. Până în 1920 satul a fost populat doar de evrei.

În satul Târgul – Vertiujeni, este un cimitir evreesc, unde se odihnesc evrei nu numai din sat... În anul 1941 în râpa de lângă cimitir, au fost îngropați într-o groapă comună aproximativ 23 000 de prizonieri chinuiți în ghetto-ul în care erau concentrați evreii din sat și din împrejurimi. Mama, povestește că în timpul războiului, din toate satele din jur, evreii, erau fugăriți ca niște vite, în lagărul de aici, care cuprindea aproape tot satul. Oamenii se umflau de foame, de o mai mare jale era să vezi copiii umflați. Femeile din sat se deghizau în păstorițe de vite, se apropiau de sârma ghimpată și aruncau peste ea pâinea ascunsă sub pestelcă. Ele înțelegeau că nu pot salva copilașii de foame, dar nici să privească dintr-o parte acest calvar nu puteau.

11. Comunicarea dnei Alina Alaia, profesoară de l. engleză, traducătoare, colaboratoare a Fondului Evreiesc "Э в н - Э з е р", despre comunitatea de evrei din Chișinău. Holocaustul a fost ceva groaznic. În Chișinău a fost getou de evrei, lagăr de concentrare. Multi evrei au fost împușcați. Ne întrebăm: De ce?

Doar că au fost evrei? Ne mai întrebăm, de ce Bulgaria, nu a permis uciderea evreilor, iar alte state au permis.

Trebuie să comemorăm și să cinștim memoria celor care au suferit Holocaustul. El este o pagină a istoriei.

12. Citirea eseului Holocaustul – tragedie a umanității - o lecție care trebuie învățată de către eleva clasei a VII-a, Cîșlaru Valeria, participantă la concursul *Cinste. Memorie. Depășire*, organizat de către Centrul Cultural Evreiesc din Chișinău "KEDEM", și DGETS a Primăriei municipiului Chișinău .

În concluzie, 27 ianuarie este o zi tristă, o zi de aducere aminte atât pentru istoria noastră, cât pentru istoria Holocaustului.

Foarte mulți oameni nevinovați au suferit pe nedrept pentru faptul că au fost evrei sau romi. Comemorând Holocaustul, cinștim nu doar memoria celor uciși și persecutați pentru că aparțineau unei minorități, dar onorăm istoria.

Toți cei care iubim libertatea, democrația, toți cei care credem că oamenii se nasc egali și au aceleași drepturi, indiferent de etnie, rasă ori credință, trebuie să nu uităm lecțiile istoriei.

Este important să ne cunoaștem istoria adevărată, de aceea pentru a face concluzii este nevoie să cercetăm acest fenomen, să ne formăm atitudinea față de cei care cu riscul vieții i-au ajutat pe evrei cu alimente, cu documente, iar alții i-au denunțat, ajungând astfel în lagărele de concentrare.

Cum a fost posibil ca oameni obișnuiți – soți, tați, mame și fiice - să participe la uciderea unor oameni nevinovați- bărbați, femei, copii? Această întrebare rămâne o dilemă, rămâne o lecție care urmează a fi învățată în prezent.

Bibliografie: .

1. *Jurnalul Anei Franc*. București, Numanitas, 2011.
2. *Reîntoarcerea la viață*. Editura evreiască Yad Vashem, Școala Internațională de predare a Holocaustului.
3. Sebald W.G. *Austerlitz*. Editura ART, 2015.
4. *Set de cărți poștale dedicate Zilei Internaționale de Comemorare a Victimilor Holocaustului*. Editura evreiască Yad Vashem.
5. www.yadvashem.org.

